

Varme- og fuktighetsberegninger

Haidar Hosamo

October 3, 2024

Kilde: Beregning av U-verdier etter NS-EN ISO 6946, Byggforsk

Definisjoner av begreper

- **Varmegjennomgangskoeffisient (U-verdi):** U-verdi, U ($\text{W}/(\text{m}^2\text{K})$), eller varmegjennomgangskoeffisient, er et standardisert mål på hvor lett en bygningsdel slipper gjennom varme. U-verdien angir hvor mye varme som strømmer gjennom et areal på 1 m^2 per tidsenhet og per grad temperaturforskjell mellom omgivelsene på hver side av bygningsdelen. Varmestrøm per tidsenhet måles i watt (W) og temperaturforskjellen i kelvin.
- **Total varmemotstand (R_{tot}):** Total varmemotstand, R_{tot} ($\text{m}^2\text{K}/\text{W}$), er den samlede varmemotstanden for alle sjikt i en bygningsdel, inkludert varmeovergangsmotstanden på begge sider av bygningsdelen.
- **Termisk motstand (R):** Varmemotstanden (R) for et materialsjikt angir hvor godt materialsjiktet isolerer mot varmegjennomgang. Det beregnes som tykkelsen av materialet delt på dets varmeledningsevne. ($R = d/\lambda$).
- **Varmeledningsevne (λ -verdi):** Varmeledningsevnen angir hvor effektivt et materiale leder varme. Lavere λ -verdi betyr bedre isolasjonsevne. Dette brukes som et mål på varmetransport ved ledning og stråling i materialer.
- **Vanndamptrykk (p):** Trykket som skyldes vanndamp til stede i luften. I byggefysikk handler det om vanndamptrykket inne i materialer eller sjikt.
- **Vanndampmotstand (ζp):** Dette er en egenskap ved materialer som beskriver hvor motstandsdyktig et materiale er mot vanndampdiffusjon.
- **Forskjell i vanndamptrykk (Δp_i):** Forskjellen i vanndamptrykk mellom det innvendige og utvendige sjiktet, som påvirker fukttransporten.
- **Trykk ($P(x)$):** Trykket ved en gitt temperatur x , som kan brukes til å beregne relativ fuktighet ved forskjellige temperaturer.
- **Relativ fuktighet:** Prosentandelen vanndamp i luften i forhold til den maksimale mengden vanndamp som kan være til stede ved en gitt temperatur.

Formler

Formel 1: Beregning av U-verdi

$$U = \frac{1}{R_T} + \Delta U$$

- U : Varmegjennomgangskoeffisient (U-verdi).
- R_T : Total termisk motstand.
- ΔU : Endring eller tillegg i U-verdi.

Formel 2: Temperaturforskjell innvendig

$$\Delta T_i = \frac{t_i - t_u}{R_T} \cdot R_i$$

- ΔT_i : Temperaturforskjell innvendig.
- t_i : Innvendig temperatur.
- t_u : Utvendig temperatur.
- R_T : Total termisk motstand.
- R_i : Termisk motstand på hvert sjikt.

Formel 3: Beregning av varmeledningsevne

$$\lambda_F = \lambda_a \cdot A_a\% + \lambda_b \cdot A_b\%$$

- λ_F : Total varmeledningsevne (lambda-verdi).
- λ_a : Varmeledningsevne for materiale a.
- $A_a\%$: Arealprosent for materiale a.
- λ_b : Varmeledningsevne for materiale b.
- $A_b\%$: Arealprosent for materiale b.

Formel 4: Justert total termisk motstand

$$R'_T = R_{T\emptyset} = \frac{\Sigma A}{\frac{A_a\%}{R_{Ta}} + \frac{A_b\%}{R_{Tb}}}$$

- R'_T : Justert total termisk motstand.
- $R_{T\emptyset}$: Total termisk motstand for øvre verdi.
- ΣA : Sum av arealene.
- $\frac{A_a\%}{R_{Ta}}$: Andel av termisk motstand for materiale a.
- $\frac{A_b\%}{R_{Tb}}$: Andel av termisk motstand for materiale b.

Formel 5: Gjennomsnittlig termisk motstand

$$R_T = \frac{R_{TN} + R_{T\emptyset}}{2}$$

- R_T : Gjennomsnittlig termisk motstand.
- R_{TN} : Termisk motstand for nedre verdi.
- $R_{T\emptyset}$: Termisk motstand for øvre verdi.

Formel 6: Forskjell i vanndampstrykk

$$\Delta \rho_i = \frac{\rho_i - \rho_e}{\Sigma \zeta \rho} \cdot \zeta \rho_i$$

- $\Delta \rho_i$: Forskjell i vanndampstrykk.
- ρ_i : Vanndampstrykk i det innvendige sjiktet.
- ρ_e : Vanndampstrykk i det utvendige sjiktet.
- $\Sigma \zeta \rho$: Sum av vanndampmotstand.
- $\zeta \rho_i$: Vanndampmotstand i hvert sjikt.

Formel 7: Metningstrykk

$$P(x) = P_1 + \left(\frac{P_2 - P_1}{x_2 - x_1} \right) \cdot (x - x_1)$$

Hvor:

- $P(x)$ er trykket ved x grader Celsius.
- P_1 er trykket ved x_1 grader Celsius (2195 ved 19 grader).
- P_2 er trykket ved x_2 grader Celsius (2335 ved 20 grader).
- x er den ønskede temperaturen (for eksempel 19.2 grader).